

Édes Stefka!

Te autonóm asszony, Te kicsi és erős, Te alkotó anya, Te testvér, Te család, Te három-barátnő, Te százhuségű hűség; édes Stefka, Tőled búcsúzunk.

Tőled, aki erős kontúrjaiddal mintha kirajzoltad volna az életed. A Sors csak a ceruzát adta hozzá a kezedbe.

Már a gyerekkori helyszín, Szentendre is e mindig táguló kör egyik cikkelye: itt ismerted meg Vajda Lajost, akinek vonalrajzairól ezt írod: „Amikor megalkotja a maga síkvilágát, halk, érzékeny vonalakkal zárja körül ennek a választott világnak megörökítendő elemeit. Két alaptémája: az ember és a ház.”

Stefka, ez Rád is illik.

Szentendre a ház, a gyerekkor, a kert, amelynek virágai ott virulnak-virítanak a verseidben. És innen indultál a Teljesség felé, hogy rátalálj arra a művészi és szellemi mozgalomra, amely választott világod lett. Itt rajzolódik ki Vajda barátsága, és egy másik nagy barátság, Szabó Lajosé.

A lassan körré teljesülő vonal megszakad arra a hosszúra nyúlt pillanatra, amikor „megőrült a történelem”. Stefka! Auschwitz annyi szabadságot mégis hagyott neked – az ott feltalált és hűen őrzött barátok miatt is –, hogy versedben tudd kis betűvel írni a nevét, így: oszwieczin.

A horpadás a körvonalon persze horpadás marad. De megismered Tábor Bélát, aki a férjed lesz, s akiről később ezt írod: „nevem két vesszeje csak visszfény /neveden hordott ékezet”. Amikor Tábor Bélával találkozol, újra találkozol mindennel és mindenkivel. A kör teljességgé zárul. Új életet támasztotok a régi házban, a Haris-közből, megépítitek szellemi otthonotokat, amely véd és befogad. Véd az „ellopott történelem” kintről is behallatszó sötétségétől. De befogad minden, régi és új – embert, akinek füle van a hallásra.

Az újra épített házba születik Ádám és Eszter. Itt születik az Európai Iskola, itt születnek a kiadott vagy kiadatlan könyveid. A régi-új barátok gyerekeinek, nekünk tartasz művtörténeti szemináriumokat, ezeken az órákon tanulunk meg látni.

„Az a szerkesztett hely – a ház – ..., ahol az ember meggyökerezik. A ház megsokszorozva: a település, amely fölött ott magasodik a szentély, vagy a templom” – írod. A ház a háború és Auschwitz után – hely lett, magas hely. Ahol áldoznak. Ahol áldozol. Béla halála után még a meghalást is.

Horváth Ágnes